

De opleiding tot officier voor speciale diensten aan het OCOSD

R. Boekholt

luitenant-kolonel der fuseliers

Op 2 oktober 1974 werd het Opleidingscentrum officieren speciale diensten (OCOSD) te Breda officieel geopend door ZKH de Prins der Nederlanden, in zijn functie van Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht. Op 1 september 1976 zullen de eerste officieren voor speciale diensten, opgeleid aan het OCOSD, hun intrede doen bij de troep. Alhoewel reeds eerder in de diverse militaire vakbladen publikaties zijn verschenen over deze nieuwe opleiding lijkt het mij gewenst, alvorens deze categorie beroepsofficieren haar entree maakt, de opleiding aan het OCOSD nader in beschouwing te nemen.

Voorgeschiedenis

Voordat deze officiersopleiding aanving, geschiedde de aanvulling van het bestand officieren voor

speciale diensten op de volgende wijze (zie afb. 1).

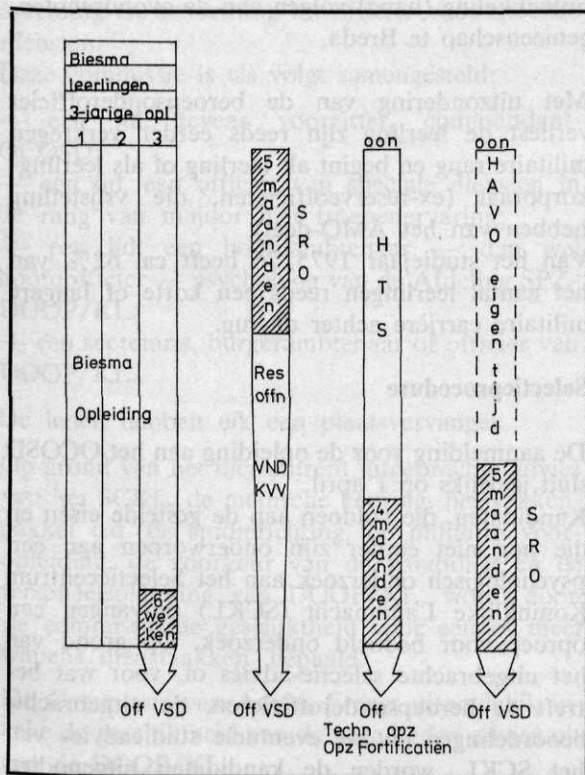
- Uit het korps beroepsonderofficieren via het zg. Biesma-instituut.
- Door beroepsonderofficieren, die in eigen tijd een havo- of daarmee gelijkgesteld diploma hadden behaald en tevens voldeden aan de overige gestelde eisen, toe te laten tot de opleiding tot officier (via SRO).
- Uit het bestand reserveofficieren met een verbintenis van beperkte duur (KVV/VND).
- Door beroepsonderofficieren, die op rijkskosten aan een hts studeerden.

De categorie officieren voor speciale diensten, voor wat betreft de subalterne rangen en de laagste hoofdofficiersrang, groeide echter uit tot een grote categorie beroepsofficieren binnen de Koninklijke landmacht. Hierdoor kwamen in toenemende mate de dagelijkse leiding bij de opleiding en vorming van het lagere personeel, alsmede de zorg voor het gecompliceerde en kostbare materieel te berusten bij deze categorie.

De militaire vooropleiding van deze officieren, die was gericht op een enkelvoudige (mob)functie-ervulling, stond tot dusver in geen enkele relatie tot de belangrijkheid van de door deze categorie te vervullen functies. De noodzaak te komen tot een totale vernieuwing, zowel van inhoud als structuur, van de opleiding tot officier voor speciale diensten werd derhalve steeds sterker gevoeld.

Opzet van de opleiding

Naar aanleiding van het van de zijde van CGS samengestelde memorandum „Hogere beroepsopleidingen KL” van 16 november 1971, werd

Afb. 1 Aanvulling van het bestand officieren voor speciale diensten vóór de oprichting van het OCOSD (gearceerd = militaire opleiding)

een ad-hoc-werkgroep samengesteld, die de problematiek van een mogelijke herziening van de opleiding en vorming van de officier voor speciale diensten in studie diende te nemen. Uiteindelijk werd aan de hand van de uitgebrachte adviezen een aantal besluiten genomen; besloten werd:

- te kiezen voor een tweejarig opleidingsmodel;
- de mogelijkheid open te stellen havo-abituriënten rechtstreeks toe te laten tot de opleiding;
- ten behoeve van de genie, verbindingdienst en technische dienst hts-abituriënten aan te trekken;
- de beroepsonderofficieren, die de studie algemene ontwikkeling volgen (Biesma-instituut) een geïntegreerde Voortgezette Algemene Opleiding te laten volgen, evenals de Specialistische Militaire Opleiding na het behalen van het havo-diploma.

Bij de opzet en uitwerking van de opleiding is steeds de grondgedachte geweest, dat nimmer sprake mag zijn van een discrepantie tussen de KMA-officier en de OCOSD-officier. Deze twee categorieën beroepsofficieren zullen immers dezelfde wapen/dienstvakfuncties gaan vervullen. De voor de ene categorie noodzakelijk geachte wapentechnische opleiding is dan ook evenzeer noodzakelijk voor de andere.

Het AMO-VAO (Algemene Militaire Opleiding — Voortgezette Algemene Opleiding) studiepakket van het OCOSD is derhalve analoog aan dat van de KMA, zij het dat de stof op de KMA verspreid over drie jaren wordt gedoceerd.

Mede om deze gelijkwaardigheid te beklemtonen wordt de SMO (Specialistische Militaire Opleiding) gezamenlijk door de cadetten KMA en leerlingen OCOSD gevolgd.

De enige uiterlijke verschillen zullen zijn:

- a. het verschil in vooropleiding (atheneum/gymnasium versus havo);
- b. de wetenschappelijke vorming, die de KMA-officier tijdens zijn opleiding wél en de officier OCOSD niet krijgt;
- c. de uitlooptmogelijkheid in rang.

Op 24 augustus 1973 werd door C-COKL de projectgroep IOVSD (initiële opleiding officieren voor speciale diensten) geïnstalleerd, die werd belast met de feitelijke realisering van het project, met name de oprichting van een opleidingsinstituut voor de opleiding tot officier voor speciale diensten. Deze nieuwe opleiding moest op 1 september 1974 beginnen in de Trip van Zoutdlandtkazerne te Breda.

Vooropleidingseisen

Om tot de opleiding te kunnen worden toegelaten dient men:

- in het bezit te zijn van een diploma havo, of
- van een diploma hts, of
- van een einddiploma, dat naar het oordeel van de minister van defensie ten minste gelijkwaardig is aan een einddiploma bedoeld onder a. of b.

Voor de aan- en afvoertroepen, artillerie en militaire administratie dient de kandidaat bepaalde vakken in zijn examenpakket te hebben, voor de hts'er is, afhankelijk van wapen/dienstvak/functie, een bepaalde studierichting voorgeschreven. Aan de hand van hun vooropleiding kunnen de leerlingen in de volgende categorieën worden verdeeld:

- a. leerlingen in het bezit van een havo- of hts-diploma (dit kunnen ook dpl militairen of onderofficieren KVV zijn);
- b. beroepsonderofficieren, die in eigen tijd een havo-diploma hebben verworven;
- c. ex-reserveofficieren VND/KVV;
- d. ex-cadetten KMA, die de studiepotentie voor de wetenschappelijke opleiding missen doch goed opleidbaar zijn voor officier;
- e. beroepsonderofficieren, die de studie algemene ontwikkeling (havo) volgen aan de avondscholengemeenschap te Breda.

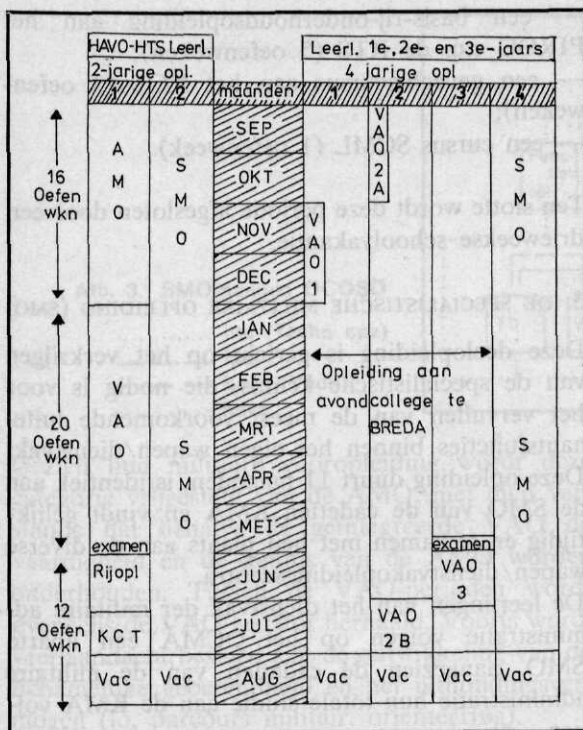
Met uitzondering van de beroepsonderofficier verliest de leerling zijn reeds eerder verkregen militaire rang en begint als leerling of als leerling-korporaal (ex-reserveofficieren, die vrijstelling hebben van het AMO-deel).

Van het studiejaar 1975/76 heeft ca. 62% van het aantal leerlingen reeds een korte of langere militaire carrière achter de rug.

Selectieprocedure

De aanmelding voor de opleiding aan het OCOSD sluit jaarlijks op 1 april.

Kandidaten, die voldoen aan de gestelde eisen en die nog niet eerder zijn onderworpen aan een psychologisch onderzoek aan het Selectiecentrum Koninklijke Landmacht (SCKL) ontvangen een oproep voor bedoeld onderzoek. Op grond van het uitgebrachte selectie-advies of, voor wat betreft de beroepsonderofficieren, de uitgebrachte beoordelingen en het eventuele studieadvies van het SCKL, worden de kandidaten uitgenodigd

Afb. 2 Opleidingsmodel OCOSD

voor een persoonlijk onderhoud met de Commissie van Advies. Deze commissie heeft tot taak de minister van defensie (Opperofficier personeel/KL) te adviseren omtrent de geschiktheid voor opleiding en benoeming tot officier voor speciale diensten.

Deze commissie is als volgt samengesteld:

- een lid, tevens voorzitter, commandant-OCOSD;
- een lid, een officier van speciale diensten in de rang van majoor met troepenervaring;
- een lid, een hoofdamtenaar — dan wel hoofdofficier — psycholoog van de Afdeling SPZ-DOOP/KL;
- een secretaris, burgerambtenaar of officier van DOOP/KL.

De leden hebben elk een plaatsvervanger.

Op grond van het hieromtrent uitgebrachte advies van het SCKL, de medische keuring, het vakkenpakket c.q. de studierichting, de militaire vooropleiding, de voorkeur van de kandidaat en de personeelsplanning van DOOP/KL, wordt door de commissie de geschiktheid voor een of meer wapens/dienstvakken bepaald.

De Commissie van Advies brengt uiteindelijk inzake de geschiktheid van de gegadigden advies uit aan de DOOP/KL.

Doelstelling van de opleiding

De opleiding is een vorm van hoger bedrijfsgericht beroepsopleiding, gericht op:

- a. het ontplooiën van de persoonlijkheid tot een harmonische eenheid van toewijding aan zijn beroep, van beheersing van zich zelf en van gezag over aan zijn leiding toevertrouwen, overeenkomstig de door hem aanvaarde geestelijke en zedelijke normen;
- b. het bijbrengen van de vakkennis en de vakbekwaamheden, nodig voor het vervullen van de meest voorkomende luitenantfuncties in zijn wapen/dienstvak in oorlogs- en vreedstijd;
- c. het leggen van een basis van uitgebreidere militaire kennis, alsmede het verbreden en verdiepen van de algemene kennis ter bevordering van inzicht, belangstelling en eruditie, met het doel de aanstaande officier in staat te stellen de specifieke taken, waarvoor hij wordt geplaatst, met al haar problemen, zelfstandig en op verantwoorde wijze te kunnen uitvoeren;
- d. het ontwikkelen van lichamelijke geoefendheid en uithoudingsvermogen.

Opleidingsmodel (zie afb. 2)

a. Tweejarig model (havo/hts-leerlingen)

De opleiding wordt onderverdeeld in drie deelopleidingen:

1. de algemene militaire opleiding (AMO);
2. de voortgezette algemene opleiding (VAO);
3. de specialistische militaire opleiding (SMO).

1. DE ALGEMENE MILITAIRE OPLEIDING (AMO)

Deze deelopleiding duurt 16 oefenweken en vindt onmiddellijk na indiensttreding plaats van september tot en met december. In deze opleiding

Overzicht van de AMO-vakken

— introductie en groepsconfrontatie	— organisatie
— krijgstucht	— tank- en vliegtuigherkenning
— militaire vormen	— velddienst
— exercitie	— pionieren
— administratie	— wapenleer/schietopleiding
— algemene reglementen	— pantserbijbestrijding
— nucleaire biologische chemische oorlogvoering	— kaart en kompas
— gezondheidszorg	— verbindingen
— zelfhulp/kameradenhulp	— marsen
— gevechtinslichtingen/veiligheid	— lichamelijke opvoeding
	— geestelijke vorming
	— bevoorrading

valt de nadruk op het aankweken van de eigenschappen, het aanleren van de kennis en vaardigheden, benodigd voor de individuele handhaving te velde onder gevechtssomstandigheden en het leiden van kleine groepen.

De Beroepsonderofficiersleerlingen en de ex-reserve-officieren VND/KVV zijn, gezien hun militaire vooropleiding, vrijgesteld van de AMO en stromen eerst op 1 januari (aanvang VAO) in op het OCOSD.

2. DE VOORTGEZETTE MILITAIRE OPLEIDING (VAO)

Deze deelopleiding duurt 20 oefenweken en vindt aansluitend op de AMO plaats. Deze opleiding is gericht op de verhoging van het tot dusver bereikte militaire-kennisniveau, alsmede op het verbreden en verdiepen van de algemene kennis, die tot het aankweken van een bepaalde eruditie bijdraagt.

Het eerste aspect komt tot uiting door het doceren van algemene militaire vakken. Het tweede aspect wordt verwezenlijkt door het aan de orde stellen van onderwerpen, die in het vlak van de algemene ontwikkeling liggen. Behalve aan het bijbrengen van inzicht in de verschillende maatschappelijke ontwikkelingen in de ruimste zin en in de inrichting en het functioneren van het nationale staatsbestel, wordt aandacht besteed aan het bevorderen van de schriftelijke en mondelinge beheersing van de Nederlandse taal.

In deze periode volgt de leerling een cursus aan het SCML en hij wordt gedurende een week gedetacheerd bij een pantserinfanteriebrigade, met het doel hem enig inzicht te verschaffen in de organisatie, het materieel en het optreden van de brigade-eenheden, ten einde hem daardoor in staat te stellen in de verdere studie de leerstof van de algemene militaire vakken beter en sneller te verwerken.

Ten slotte worden in deze opleidingsperiode de opgedane kennis en vaardigheid van de AMO herhaald en ook wordt de nodige aandacht besteed aan het onderhouden van de fysieke conditie.

De VAO-periode wordt (eind mei) afgesloten door een examen.

Tussen het afsluiten van de VAO en de aanvang van de SMO ligt een periode van 12 oefenweken, waarin aandacht wordt besteed aan de onderwerpen die een goede aansluiting bij het militaire opleidingspeil van de cadetten KMA moeten verzekeren. Deze onderwerpen zijn (praktische VAO):

- een basis-rij-onderhoudsopleiding aan het PIROC c.q. de RTS (5 oefenweken);
- een gevechtscursus aan het KCT (3 oefenweken);
- een cursus SCML (1 oefenweek).

Ten slotte wordt deze periode afgesloten door een drieweekse schoolvakantie.

3. DE SPECIALISTISCHE MILITAIRE OPLEIDING (SMO)

Deze deelopleiding is gericht op het verkrijgen van de specialistische kennis, die nodig is voor het vervullen van de meest voorkomende luitnantsfuncties binnen het eigen wapen/dienstvak. Deze opleiding duurt 11 maanden, is identiek aan de SMO van de cadetten KMA en vindt gelijktijdig en te zamen met hen plaats aan de diverse wapen/dienstvakopleidingscentra.

De leerlingen van het dienstvak der militaire administratie volgen op het OCMA een aparte SMO, aangezien de cadetten van de militaire administratie hun totale studie aan de KMA volgen.

b. Vierjarig model (studie algemene ontwikkeling; zie afb. 2)

Tot deze studie worden toegelaten beroepsonderofficieren, die qua capaciteit in aanmerking komen voor het bekleden van functies waaraan een officiersrang is verbonden. Deze leerlingen volgen gedurende drie jaren een avondstudie havo aan de avondscholengemeenschap te Breda.

De VAO wordt verspreid over deze drie jaren geïntegreerd gedoceerd. De leerstof wordt zodanig gegroepeerd dat afgeronde pakketten ontstaan, waarbij de leerstof van een pakket aaneengesloten wordt gedoceerd. Elke deelopleiding VAO (VAO 1, VAO 2a, VAO 2b, VAO 3) wordt afgesloten met een examen.

Overzicht van de VAO-vakken

Algemene militaire vakken

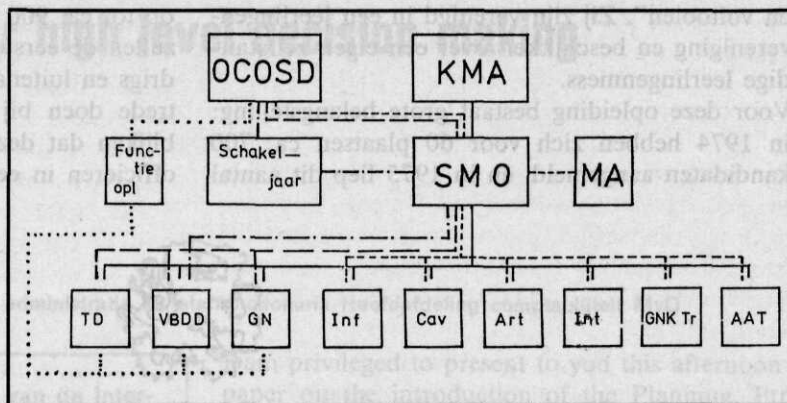
— legervorming en personeelszaken	— NBC
— inlichtingendienst	— organisatie
— tactiek	— stafdienst
— logistiek	— strategie en krijgsgeschiedenis
— militair recht	

Algemene vorming

— staatsrecht	— Nederlandse taal en cultuur
— democratie	— didactiek
— communisme	
— leiderschap (SCML)	

Afb. 3. SMO-gangen OCOSD

..... hts (Techn opz)
 ——— hts
 -.-.- havo (Vbdd)
 havo

Gezien hun militaire vooropleiding wordt deze categorie vrijgesteld van de AMO, met dien verstande dat behalve de geïntegreerde VAO de vaardigheid en de kennis van de AMO worden onderhouden. Tussen de VAO-perioden wordt eveneens de VAO-leerstof herhaald. Voorts wordt veel aandacht besteed aan de ontwikkeling van de lichamelijke geoefendheid en het uithoudingsvermogen (lo, parcours militair, oriëntering).

In mei van het derde jaar wordt de studie van de avondscolengemeenschap afgesloten met het eindexamen havo. Daarna volgt nog het laatste deel van de VAO, gevolgd door een NBC-cursus. In het vierde jaar volgt deze leerling de SMO aan de diverse wapen/dienstvakopleidingscentra, gezamenlijk met de leerlingen van het tweejarige model en de cadetten. Uitzondering hierop vormt de kandidaat bestemd voor de verbindingdienst, die eerst een schakelcursus van een jaar volgt aan de KMA.

SMO-gangen OCOSD (zie afb. 3)

De havo-leerlingen, zowel van het tweejarige als van het vierjarige opleidingsmodel, volgen hun SMO op de opleidingscentra van resp. infanterie, geneeskundige troepen en aan- en afvoertroepen. De havo-leerling bestemd voor de verbindingdienst volgt na de VAO eerst gedurende een jaar een schakelcursus op de KMA.

De hts-leerling bestemd voor de technische dienst, verbindingdienst en genie, niet bestemd voor de functies van technisch opzichter of opzichter fortificatiën, volgens de SMO aan de respectieve wapen/dienstvakopleidingscentra.

De hts-leerlingen bestemd voor de functies van technisch opzichter of opzichter fortificatiën volgen geen SMO, doch ontvangen een 4-maandse functieopleiding aan de respectieve wapen/dienstvakopleidingscentra.

Bevorderingsgang

a. Tweejarig model

EERSTE STUDIEJAAR

- 1 januari — korporaal
- 1 juni — sergeant
- 1 augustus — tijdelijk vaandrig titulair (havo-leerlingen)
- tijdelijk vaandrig (beroepsonderofficiersleerlingen)
- tijdelijk eerste luitenant (hts-leerlingen)

TWEEDE STUDIEJAAR

- 1 augustus — tijdelijk vaandrig (havo-leerlingen)
- tweede luitenant (beroepsonderofficiersleerlingen)

Na twee jaar te hebben gediend in de rang van vaandrig volgt benoeming tot tweede luitenant.

b. Vierjarig model

Na te zijn geslaagd voor het eindexamen havo volgt in het derde studiejaar per 1 augustus bevordering tot tijdelijk vaandrig.

Na de SMO (vierde jaar) volgt per 1 augustus de benoeming tot tweede luitenant.

Het OCOSD heeft, afgezien van hen die de SMO volgen, accommodatie voor maximaal 120 leerlingen. De leerlingen hebben een eigen identiteit, hetgeen tot uiting komt in de uitmontering: een rode kraagspiegel met witte rand en een eigen korpsonderscheidingsteken dat medio dit jaar ter beschikking zal komen (zie het embleem in de kop van dit artikel). De vertaling luidt: „Ondernemen

en voltooiën". Zij zijn verenigd in een leerlingenvereniging en beschikken over een eigen zelfstandige leerlingenmess.

Voor deze opleiding bestaat grote belangstelling: in 1974 hebben zich voor 60 plaatsen ca. 700 kandidaten aangemeld, en in 1975 liep dit aantal

op tot ca. 900 kandidaten. Op 1 september 1976 zullen de eerste aan het OCOSD opgeleide vaandrigs en luitenants voor speciale diensten hun intrede doen bij de troep, waarbij dan zeker zal blijken dat deze nieuwe opleiding voor beroeps-officieren in een behoefte voorziet.

NIEUWE UITGAVE

The war in the trenches, door A. Lloyd, 200 blz., geïll. Uitg.: Hart-Davis, MacGibbon Ltd., Londen, 1976. Imp. v. Ned.: Meulenhoff-Bruna b.v., Amsterdam. Prijs: f 33,55.

In heel de wereldgeschiedenis is geen gelijke te vinden van de loopgravenoorlog aan het Westelijke Front tijdens de Eerste Wereldoorlog. In die gruwelijke vorm van oorlogvoering, waar de mobiliteit op het slagveld — van oudsher de taak van de ruitery — onmogelijk was gemaakt door de raserende werking van de snelvuurwapens, was de opdracht tot het desondanks doorbreken van de posities van de tegenpartij toebedeeld aan het element dat wél op het gevechtveld aanwezig had kunnen blijven, zij het in dekking beneden het maaiveld: de infanterie. Daarmee verschenen op het moderne gevechtveld opnieuw de formaties uit de oudheid, de falanxen, om in een hopeloze poging tot het openbreken van de vijandelijke stellingen hun vernietiging te ondergaan. Churchill typeerde die zinloze opoffering van mensenlevens als de ongelijke strijd tussen de mitrailleurkogels en de borsten van vele dappere mannen.

De man in de loopgraaf mocht dan van een redelijke dekking zijn verzekerd, in het gevecht voelde hij zich als een gekooid dier dat nergens heen zal kunnen ontsnappen, bedreigd door het wapengeweld van de tegenstander, hulpeloos tegen de gaswolken waarin hij zou moeten stikken, zonder ook maar een elementaire bescherming tegen de veelheid van ziekten die in zijn miserebele omstandigheden hun tol eisten. Van deze gruwzame oorlog schildert Alan Lloyd een aangrijpend beeld. De illustraties, nu eens reproducties van tekeningen en schilderijen, dan weer afdrucken van authentieke foto's, dragen ertoe bij de lezer de beklemming bijna lijfelij te doen gevoelen. Het wordt al spoedig duidelijk dat het romantische avontuur waartoe Kitchener de Britse jongeren had opgeroepen, in de praktijk in het geheel geen romantiek inhield en dat de roem en de eer, die men had gemeend op het slagveld te kunnen winnen, ijdele hoop waren geweest vergeleken bij de bloedige realiteit van alledag. Reeds in de opbouw van het boek blijkt dat Lloyd de zaken bijzonder scherp heeft waargenomen. Hij begint met *de mens* te tekenen, die in de chaos van deze nutteloze slachting centraal stond. Enerzijds stelt hij het falen van het Schlieffen-plan op rekening van het ontbreken aan Duitse zijde van de voor een wel-slagen van dat ambitieuze plan onmisbare supermensen, anderzijds geeft hij een voortreffelijke schets van de Britse Expeditionary Force en vooral van de geestesgesteldheid van de mensen daarin. Zodra de mobiliteit geen rol meer kon spelen, groeven de beide partijen zich in en kwam de oorlog tot stilstand. Die vrij abrupte overgang, gevolgd door niet aflatende pogingen om de

beweging opnieuw impulsen te verschaffen, wordt door Lloyd op sobere wijze belicht. Het treft de lezer daarbij, dat de auteur kennelijk met een ruime dosis gevechtservaring tot zijn inzicht moet zijn gekomen. Dat klopt dan ook wel, want Lloyd doorliep tijdens de Tweede Wereldoorlog een militaire loopbaan van soldaat tot officier, en gaf overigens ook in een aantal eerdere publicaties — o.a. *Drums of Kumasi*, waarin hij de stammenoorlogen der Ashanti's beschrijft, en *The Zulu War* — blijk van een gedegen kijk op het krijgsgebeuren.

Het ziet ernaar uit dat dit boek wel het laatste zal zijn waarin een schrijver zijn verhaal heeft kunnen verifiëren aan een ondersteunen met de ooggetuigeverslagen van hen die zelf aan de Eerste Wereldoorlog hebben deelgenomen. Een pluspunt voor de schrijver is in dit verband ongetwijfeld, dat hij die ooggetuigenverslagen níét, zoals bijvoorbeeld Ryan en diens navolgers, al te opvallend gebruikt als waren zij doorslaggevend: zij vervullen bij hem meer de functie van de extra-illustraties.

Samenvattend kan worden gezegd dat *The war in the trenches*, duidelijk „op afstand” geschreven en daardoor minder emotioneel dan tal van vroegere beschrijvingen van dezelfde episode, niet zozeer een verrassend nieuw licht werpt op de rampzalige Eerste Wereldoorlog als wel de relevante factoren in een juiste onderlinge samenhang presenteert, daarmee de lessen uit de gebeurtenissen beter toegankelijk makend voor een generatie „die het alleen maar van horen zeggen moet hebben”. Een werkelijk uitstekend geschreven boek, met bij dat niveau passende illustraties en uiterlijk. Een boek om te hebben! W. WALTHUIS